

PBL kompetens

PBL webbutbildningar

Gemensam inledning - Utbildning PBL och kulturvärden

Innehållsförteckning

Om utbildningen och hur du tar del av den.....	3
Syfte och målgrupp.....	3
Utbildningens format.....	3
Så här lägger du upp ett utbildningstillfälle.....	3
Utvärdering.....	4
Detta innehåller utbildningens sex avsnitt.....	4
Kulturvärden – ett allmänt intresse (17 min).....	4
Översiktsplan och kulturvärden (23 min).....	4
Detaljplan och kulturvärden (29 min).....	4
Varsamhetskravet och förvanskingsförbudet (18 min).....	4
Lov och kulturvärden (27 min).....	5
Byggprocessen och kulturvärden (24 min).....	5
Relaterade utbildningar på Boverkets webb.....	5
Varför en webbutbildning om kulturvärden?.....	6
Kulturmiljö – en resurs att värna och utveckla.....	6
Boverkets regeringsuppdrag PBL Kompetens.....	6
Mot en bättre gestaltad livsmiljö.....	6

Om utbildningen och hur du tar del av den

Detta är information om handledarmaterialen till Boverkets webbutbildning ”PBL och kulturvärden”. Upplägg och utformning har under 2018 och 2019 tagits fram gemensamt av Boverket, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna och en handfull kommuner. Utbildningen är ett initiativ från länsstyrelsernas Kulturmiljöforum.

Varje länsstyrelse ansvarar för att utbilda kommunerna i respektive län. Utbildningen, inklusive detta handledarmaterial, är basen i de utbildningsträffar respektive länsstyrelse kontinuerligt arrangerar.

Webbutbildningen och handledarmaterialet är tillgängligt på Boverkets webbplats. Utbildningen består av sex avsnitt och är kostnadsfri samt tillgänglig för alla. PBL Akademin, där du hittar utbildningen, ligger på Boverkets webbsida under fliken PBL Kunskapsbanken. Innan du loggar in för att komma åt utbildningen behöver du skapa ett konto.

Syfte och målgrupp

”PBL och Kulturvärden” är en introduktionsutbildning som ska bidra till enhetlig och god handläggning i PBL-ärenden avseende kulturvärden. Den har kommunernas PBL-handläggare som huvudmålgrupp. Men utbildningen är även relevant för exempelvis andra kommunala tjänstepersoner, för personal på länsstyrelserna, forskarvärlden och andra kulturmiljövårdande institutioner samt för berörda konsulter.

Utbildningens format

Utbildningen består av sex avsnitt med tillhörande handledarmaterial. Genom att i ett avsnitt pausa på anvisade ställen ges utrymme att diskutera olika frågor kopplade till det som tagits upp. Det går att genomföra utbildningen både i grupp och individuellt.

Så här lägger du upp ett utbildningstillfälle

Välj i förväg vilket eller vilka avsnitt ni ska se samt hur lång tid som ska avsättas till att arbeta med materialet i handledningen. Välj ett upplägg och en tidsmässig omfattning som passar gruppens sammansättning och storlek samt hur många avsnitt ni ska se. Ett förslag på dagordning som du kan utgå från hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startsida. Förslaget inkluderar även saker som är bra att tänka på inför ett utbildningstillfälle.

Bäst är givetvis att sammantaget se alla sex avsnitt (om än inte vid samma tillfälle), men det går även att anpassa urvalet efter aktuell målgrupp. Vi rekommenderar att avsnittet ”Kulturvärden – ett allmänt intresse” alltid ingår i det sammantagna kursupplägget. Det är en stor fördel om de som ska hålla i utbildningen i förväg har satt sig in i hela materialet samt har sett samtliga sex avsnitt.

Varje avsnitt innehåller en eller flera frågor om de ämnen som tas upp. Utbildningsledare kan bryta för diskussion genom att pausa avsnittet manuellt, antingen då en fråga visas eller vid valfri tidpunkt. Utöver den diskussionsfråga som syns på skärmen finns fler, fördjupande övningar i handledarmaterialet.

Tänk på att det är lika viktigt att se avsnitten som att samtala om de frågor och exempel som handledarmaterialet tar upp. Komplettera gärna med egna exempel!

Utvärdering

Sist bland modulerna med avsnitten ligger en utvärdering. Uppmana alla mötesdeltagare att fylla i denna i efterhand. Det är även viktigt att ni som har hållit kursen fyller i utvärderingen.

Detta innehåller utbildningens sex avsnitt

Kulturvärden – ett allmänt intresse (17 min)

Kulturvärden är enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ett allmänt intresse som alltid måste beaktas. Avsnittet tar upp vad kulturvärden är, vad kulturvärden kan bidra med och varför de är viktiga. Det ger en överblick över regelsystemet och ansvarsfördelningen knuten dit, beskriver översiktligt de krav PBL ställer på hanteringen av kulturvärden samt tydliggör att kulturvärdesbegreppet omfattar så mycket mer än ett begränsat antal fysiska objekt. Även på vilka olika sätt ett kunskapsunderlag kan komma till nytta och vilken kompetens en kommun enligt PBL behöver ha tillgång till lyfts fram. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside. Vi rekommenderar att detta avsnitt alltid ingår i det sammantagna kursupplägget.

Översiktsplan och kulturvärden (23 min)

Kulturvärden är enligt PBL ett allmänt intresse som ska behandlas i översiktsplanen. I översiktsplanen ska kommunen redovisa sin syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. I avsnittet fokuseras främst på hur kommunen kan tydliggöra och förhålla sig till kulturvärdena i hela kommunen. I avsnittet ges också exempel på hur kulturmiljöunderlag kan utformas för att vara ett stöd i översiktsplanarbetet. Avslutningsvis finns kortare avsnitt om riksintressen och miljöbedömning. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside.

Detaljplan och kulturvärden (29 min)

Detaljplaner är ett av kommunens viktigaste redskap för att värna och skydda kulturvärden i planeringen. Avsnittet tar upp hur man kan tänka såväl när ett planarbete påbörjas som när planbestämmelser ska utformas. Avsnittet går igenom planbestämmelserna k, q och r. Avsnittet behandlar utökad lovpålag och om fornlämningar i detaljplan. I avsnittet finns även ett längre inslag om ersättningsbestämmelser. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside. Det är bra att kombinera detta avsnitt med ”Varsamhetskravet och förvanskningsförbudet”.

Varsamhetskravet och förvanskningsförbudet (18 min)

I detta avsnitt presenteras innebörden av varsamhetskravet och förvanskningsförbudet. Kraven ska tillämpas såväl i bygglovsprövningen som i byggprocessen. Då kraven är generella gäller de även för åtgärder som varken kräver bygglov eller anmälan. Vad som är en särskilt värdefull byggnad eller bebyggelseområde har också betydelse i ett plansammanhang, då det påverkar vilka planbestämmelser som kan införas och i vilken mån ett antal olika åtgärder är bygglovsbefriade. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside.

Det är bra att kombinera detta avsnitt med ”Lov och kulturvärden och Byggprocessen och kulturvärden”.

Lov och kulturvärden (27 min)

I lovprövningen ska kommunen förhålla sig till kulturvärdena. Avsnittet inleds med en genomgång av några av de förutsättningar som ska prövas och som relaterar till kulturvärden. Även underlag, lovbefriade åtgärder och byggnadsnämndens tillsyn tas upp. Avslutningsvis behandlas hur och utifrån vilka förutsättningar som ett rivningslov ska prövas. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside. Det är bra att kombinera detta avsnitt med ”Varsamhetskravet och förvanskningförbudet”.

Byggprocessen och kulturvärden (24 min)

En förutsättning för att bevilja startbesked är att varsamhetskravet kan antas bli uppfyllt och att förvanskningförbudet kan antas bli följt. Kraven gäller såväl exteriört som interiört och varsamhetskravet gäller alla byggnader. I detta avsnitt skildras hur kulturvärdena kan och bör behandlas i byggprocessen från det tekniska samrådet till slutbeskedet. Avsnittets handledarmaterial hittar du i ”Relaterad information” på denna utbildnings startside. Det är bra att kombinera detta avsnitt med ”Varsamhetskravet och förvanskningförbudet”.

Relaterade utbildningar på Boverkets webb

Boverkets digitala vägledning om kulturvärden, Boverkets utbildningar om PBL och vägledningen om god helhetsverkan hittar du på Boverkets hemsida, i PBL Kunskapsbanken. På Boverkets hemsida hittar du också information om Boverkets arbete med arkitektur och gestaltad livsmiljö.

- Tema kulturvärden - skriftlig vägledning på PBL Kunskapsbanken
- Webbutbildning – ny på jobbet som lovhandläggare
- Webbutbildning – ny på jobbet som detaljplanerare
- Webbutbildning – ny på jobbet som översiktsplanerare
- Webbutbildning – ny på jobbet som byggnadsinspektör
- Skriftlig vägledning kring god helhetsverkan
- Om Boverkets arbete med politikområdet för gestaltad livsmiljö

Varför en webbutbildning om kulturvärden?

Kulturmiljö – en resurs att värna och utveckla

Den byggda miljön är en viktig del av vårt kulturarv. Den synliggör vår historia och berikar vår livsmiljö samt är en betydelsefull resurs i det hållbara samhället, såväl ekonomiskt och socialt som miljömässigt. Därför är det viktigt att aktivt värna såväl hela bebyggelsemiljöers som enskilda byggnaders kulturvärden.

I plan- och bygglagen (2010:900), PBL, har kulturvärden en stark ställning. Det finns där ett genomgående krav på att ta tillvara kulturvärden i hela kedjan: från planering över byggande till förvaltning. PBL innehåller såväl ett generellt varsamhetskrav som ett krav på att särskilt värdefulla byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser inte får förvanskas. Det finns i samhället ett behov att höja kompetensen om vilka krav PBL ställer på hanteringen av kulturvärden och hur kulturvärden i den fysiska miljön kan värnas, användas och utvecklas.

Boverkets regeringsuppdrag PBL Kompetens

Denna webbutbildning är ett sätt att höja kunskapen och medvetenheten om PBLs krav vad gäller kulturvärden. Den har tagits fram inom regeringsuppdraget ”PBL Kompetens”, en satsning som bidrar till att skapa en enhetlig och effektiv tillämpning av PBL i hela landet. I syfte att utbilda och kompetensutveckla yrkesverksamma inom PBL har webbutbildningar med olika teman tagits fram. Parallellt har vägledningar om hur PBL-systemet bör tillämpas kompletterats och fördjupats.

Mot en bättre gestaltad livsmiljö

I ”Politik för gestaltad livsmiljö” (prop. 2017/2018:210) fastslår regeringen att arkitektur har en avgörande betydelse i samhället eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag. Propositionen betonar att gestaltningen av den befintliga livsmiljön och förvaltningen av de kulturvärden som finns där är en lika viktig uppgift som skapandet av nya byggnader och bebyggelseområden. Att använda PBL som verktyg för att hantera kulturvärden är ett steg på vägen att nå målet om en väl gestaltad livsmiljö. De arkitekturpolitiska målen kan kopplas till flera av de nationella miljö kvalitetsmålen, till exempel God bebyggd miljö och Ett rikt odlingslandskap. Dessa mål knyter i sin tur an till de globala målen för hållbar utveckling i FN:s agenda 2030.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se